

İstişarenin Sünnet-i Seniyye'deki yeri

Meşveret-i Şer'iyye'yi (Şariat dairesindeki meşrû meşvereti) anlayabilmemiz için öncelikle istişarenin Şeriattaki (Kur'ân ve Sünnet-i Seniyye'deki) yerini belirlememiz ve tarifini nakletmemiz gerekir.

İstişâre, "Yapacağın işi önce onlarla meşveret et.",¹ "Onların aralarındaki işleri, istişare iledir."² mealindeki âyetler ışığında istişare farz derecesinde bir emirdir.

Peygamber Efendimiz (asm), fert, aile ve sosyal hayatın huzur ile mutluluğu istişareye bağlı olduğunu hem sözlü olarak beyan etmiş, hem de uygulamalı olarak göstermiştir. Sahabe-i Kiram, özellikle Hulefa-i Raşidin istişareyi pratik hayata geçirmede şaheser örnekler vermişlerdir. "İdarecileriniz hayırlılarınızdan, zenginleriniz de cömertlerinizden olur ve işleriniz de aranızda istişare ile yürürse yerin üstü sizin için yerin altından daha hayırlıdır."

"Tedbirli kimse, işinin ehli olana danışıp, istişare edip ona göre hareket eder."³ "Bir millet istişare ettiği müddetçe zillete düşmez."

"Meşveret edilen kimse emindir."

"İstişare, pişmanlığa karşı kaledir. İnsanı pişman eden, kendi görüşündeki ısrardır. Akıllıya danışıp onu dinleyen, doğruyu bulur, dinlemeyen pişman olur"⁴

"İstihare eden mahrum kalmaz, istişare eden pişman olmaz. "Kendi düşüncenize göre hareket etmeyin! Yapacağı işi ehli ile istişare edene, o işin en güzeli nasip olur. Salih olan âlimlerle istişare edin!"⁵ "Danışana, bilerek yalan söyleyen ona hıyanet etmiş olur."⁶

"Danışan yardıma kavuşur. İstişare edilen emindir."⁷

"Danışılan, güvenilir kimsedir. Biliyorsa söyler, bilmiyorsa sükût eder."⁸

Peygamber Efendimiz (asm) hakkında vahiy olmayan bütün meselelerde Sahabe-i Kiram ile istişare etmiştir. Kendi görüşüne aykırı ve sonucun olumsuz olduğunu bile bile istişareye, çoğunluğa uymuştur. En çarpıcı örneklerinden birisi Uhud Savaşı'dır. Sahabe-i Kiram, özellikle Hulefa-i Raşidin istişareyi pratik hayata geçirmede şaheser örnekler vermişlerdir. Hz. Ebu Bekir ve Ömer (ra); istişare etmek üzere Hz. Ali, Hz. Osman, Hz. Abdurrahman b. Avf, Hz. Muaz b. Cebel, Hz. Ubey b. Ka'b, Hz. Zeyd b. Sabit ve diğer ashaptan oluşan birer müşavere heyeti oluşturmuşlardır.⁹

Hz. Ebubekir'in (ra) Beni Saide Sakifesi'nde halife seçilmesi, meşveretle gerçekleşmiştir. Keza, Hz. Ömer'in de, sert mizaca sahip olması istişare konusu edildikten sonra halifelğe seçilmesi de bunun örneklerindedir.

Dipnotlar:

- 1- Al-i İmrân Sûresi, 159.
- 2- Şûrâ Sûresi, 38.
- 3- Ebu Davud.
- 4- İ. Maverdi.
- 5- Taberani.
- 6- İbni Cerir.
- 7- Askerî.
- 8- Kudai.
- 9- İbn Sa'd, et-Tabakat.